

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 19-ОП
ДЛЯ СТРОПАЛЬНИКА**

м. ЗАПОРІЖЖЯ
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ректора

НУ «Запорізька політехніка»

від «27» 02 2023р. № 47

ІНСТРУКЦІЯ

З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 19-ОП

ДЛЯ СТРОПАЛЬНИКА

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

1.1. Інструкція містить вимоги з охорони праці, обов'язкові для стропальника при виконанні робіт, визначених його функціональними обов'язками.

1.2. Інструкція розроблена відповідно до таких нормативних документів:

- Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9;
- Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці НПАОП 0.00-4.12-05;
- Правила охорони праці під час експлуатації вантажопідіймальних кранів, підіймальних пристроїв і відповідного обладнання НПАОП 0.00-1.80-18.

1.3. Підвішування вантажу на гак вантажопідіймального пристрою повинні виконувати стропальники, які пройшли професійну підготовку.

1.4. Стропальником може працювати особа, яка досягла 18-річного віку, має професійну освіту відповідного напрямку, пройшла стажування з безпечних методів ведення робіт, має посвідчення на право ведення стропальних робіт, пройшла вступний інструктаж з питань охорони праці та первинний інструктаж на робочому місці і не має протипоказань до виконання обов'язків за станом здоров'я.

1.5. Стропальник повинен:

- керуватися вимогами правил внутрішнього трудового розпорядку, інструкцій з охорони праці, пожежної безпеки та електробезпеки;
- знати кваліфікаційні вимоги відповідно до наданого розряду;
- не приступати і не виконувати роботу у стані алкогольного, наркотичного або медикаментозного сп'яніння, у хворобливому або стомленому стані;
- знати місця розташування аптечки та первинних засобів пожежогасіння і вміти користуватися ними;

- вміти підбирати необхідні та придатні для роботи стропа та інші вантажозахоплювальні пристрої залежно від маси та виду вантажу, який буде переміщуватися;

- вміти проводити правильну обв'язку вантажу;
- знати норми заповнення тари;
- знати та застосовувати в роботі встановлений на підприємстві порядок подачі сигналів машиністу вантажопідіймального механізму;

1.6. Стропальник у своїй роботі підпорядковується працівнику, відповідальному за безпечне проведення робіт, який, своєю чергою, для забезпечення безпечного проведення робіт повинен:

- виділяти для стропування вантажів необхідну кількість стропальників та проводити з ними інструктаж;
- забезпечити стропальників, які подають сигнали машиністу, розпізнавальними знаками (жилетом, шоломом, нарукавною пов'язкою, сигнальним жезлом яскравого кольору тощо);
- вказувати стропальникам місця, порядок і габарити складування вантажів;
- стежити, щоб на місцях проведення робіт були наявні схеми (графічні зображення) стропування типових вантажів, а також таблиці з зазначенням маси вантажів, що переміщуються.

1.7. Під час роботи на стропальника можуть впливати такі шкідливі виробничі фактори, як:

- захаращеність робочої зони;
- падіння предметів із висоти;
- недостатнє освітлення робочої зони;
- ураження електричним струмом;
- інші негативні фактори.

1.8. Стропальник забезпечується спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту згідно з галузевими нормами та колективним договором.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Перед початком роботи стропальник повинен отримати завдання від керівника робіт про порядок і безпечні прийоми виконання роботи та послідовність її виконання.

2.2. Одягнути спецодяг та спецвзуття.

2.3. Пересвідчитися в достатності освітлення робочої зони.

2.4. Підібрати знімні вантажозахоплювальні пристрої та тару відповідно до маси та характеру вантажу, який буде підійматися, з урахуванням вимог технологічної карти на виконання робіт, перевірити їх справність та наявність на них бирок або клейм з позначенням номера, дати виготовлення та вантажопідйомності, а також наявність на тарі напису про її призначення та власну масу.

2.5. Про всі несправності інвентарю, недостатність освітлення тощо, стропальник повинен повідомити працівника, відповідального за безпечне проведення робіт (керівника робіт).

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи

3.1. Стропальник зобов'язаний виконувати тільки ту роботу, до якої він допущений та щодо якої проінструктований.

3.2. Стропальник має керуватися такими вимогами:

3.2.1. Обв'язування та зачіплювання вантажу необхідно здійснювати відповідно до графічних зображень (схем) стропування типових вантажів. Стропування вантажів, на які вони не розроблені, необхідно здійснювати під керівництвом відповідального за безпечне проведення робіт.

3.2.2. Перевірити масу вантажу за списком вантажів або згідно з маркуванням на вантажі. Якщо її не можливо визначити, стропальник повинен звернутись за допомогою до відповідального за безпечне проведення робіт.

3.2.3. Під час обв'язування вантажу канати та ланцюги необхідно накладати на основний його масив (раму, каркас, корпус, станину) уникаючи вузлів і петель, під гострі крайки вантажу слід підкладати підкладки, що захищають стропи від пошкодження.

3.2.4. Обв'язувати вантаж потрібно таким чином, щоб під час його переміщення унеможливилася падіння окремих його частин та забезпечувалось стійке положення вантажу.

3.2.5. Зачіплювання залізобетонних виробів, а також інших вантажів необхідно проводити за всі передбачені для їх підймання у відповідному положенні петлі, рими, цапфи.

3.2.6. Не використані для зачіплювання вантажу кінці багатовіткових строп слід надійно закріпити, щоб унеможливити торкання вільними кінцями за предмети, які перебувають на шляху переміщення.

3.2.7. Слід упевнитися, що призначений для підймання вантаж будь-чим не закріплений, не затиснений, не засипаний та не примерз до землі.

3.3. Стропальнику забороняється:

- проводити стропування вантажу, масу якого він не знає, або коли маса вантажу перевищує вантажопідймальність пристрою;
- користуватися пошкодженими або немаркованими знімними вантажозахоплювальними пристроями та тарою, з'єднувати ланки розірваних ланцюгів болтами або дротом, а розірвані канати — зв'язувати;
- здійснювати обв'язку та зачіплювання вантажів в інший спосіб, ніж зазначено на схемах їх стропування;
- застосовувати для обв'язування та зачіплювання вантажів пристрої, що не передбачені схемами стропування (ломи, штирі тощо);
- здійснювати переміщення піддонів з цеглою без огорожі;
- стропувати вантаж, за виступи, штуцери та інші пристрої, що не розраховані для його підймання;
- здійснювати зачіплювання бетонних виробів, що не мають маркування, або виробів з пошкодженими петлями;
- здійснювати обв'язування та зачіплювання вантажу на гак крана на відстані ближче 40 м від крайнього проводу лінії електропередачі без оформлення наряду-допуску та присутності працівника, відповідального за безпечне проведення робіт;
- забивати гак стропа в монтажні петлі залізобетонних та інших виробів та поправляти вітки стропів у зіві гака ударами інших предметів;

3.4. Під час підймання та переміщення вантажів стропальнику забороняється:

- перебувати на вантажі та під піднятим вантажем, а також дозволяти підймання або переміщення вантажу, якщо на ньому перебувають люди;

- вивільняти за допомогою кранів або мобільних підйомників заземлені знімні вантажозахоплювальні пристрої;

- опускати вантаж на автомашины та піввагони або підіймати вантаж, розташований на них, під час перебування працівників у кузові чи кабіні автомашины.

3.5. Перед виконанням кожної операції з підймання та переміщення вантажу стропальник повинен подати відповідний сигнал машиністу або сигнальнику за допомогою рук або по радіо, (на відстані до 10 м це можна зробити голосом).

3.6. Якщо зона, що обслуговується вантажопідймальним механізмом, не має огляду, а між машиністом і стропальником відсутній радіо - або телефонний зв'язок, для передавання сигналів машиністу, повинен бути призначений відповідальним працівником сигнальник.

3.7. Перед подачею сигналу про підймання вантажу стропальнику необхідно:

- переконатися, що вантаж надійно застропований та нічим не утримується, на вантажі немає незакріплених деталей та інструменту, а також, що вантаж не може під час підймання за щось зачепитися;

- у разі підймання труб слід перевірити, щоб усередині них не було землі, льоду або інших предметів, що можуть випасти.

3.8. Під час підймання та переміщення вантажу стропальник також зобов'язаний:

- подати сигнал для підймання вантажу на висоту від 200 мм до 300 мм, перевірити правильність його стропування, рівномірність натягу віток строп, стійкість крана, дію гальм і тільки після цього подавати сигнал про підймання вантажу на необхідну висоту;

- перед горизонтальним переміщенням вантажу впевнитися, що він піднятий на висоту не менше ніж на 500 мм вище будь-яких предметів, розташованих на його шляху;

- стежити, щоб вантаж під час переміщення не переміщувався над людьми;

- застосовувати спеціальні відтяжки-гачки для запобігання довільному розвороту довгомірних, великовагових, негабаритних і промізких вантажів під час їх підймання або переміщення.

3.9. Перед опусканням вантажу потрібно оглянути місце, на яке необхідно опустити вантаж, і переконатися у неможливості падіння, перекидання або сповзання вантажу. За необхідності на місце установки вантажу покласти підкладки для зручності виймання строп. Не слід встановлювати вантаж на тимчасові перекриття.

3.10. Укладання вантажу слід здійснювати рівномірно, не допускаючи захаращування проходів і проїздів. Необхідно, щоб відстань від виступаючих елементів до вантажу була не менше ніж 1 м.

3.11. За недостатнього освітлення місця роботи, робота має бути припинена.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Переконатися, що всі вантажі надійно складовані.

4.2. Упорядкувати робоче місце, оглянути і скласти у відповідне місце вантажозахоплювальні пристосування і тару.

4.3. Зняти спецодяг і взуття, очистити їх від бруду, помістити у відведене для зберігання місце. Умитись (прийняти душ), переодягтись.

4.4. Повідомити керівника робіт про всі несправності обладнання і пристроїв та надзвичайні випадки, які відбулися під час роботи.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При виникненні аварійних ситуацій, пов'язаних із несправністю механізму, падінням або перекиданням вантажу (замикання електропроводки, задимлення, поява сторонніх звуків, запахів та ін.), які можуть призвести до травмування людей, необхідно припинити підмання чи переміщення вантажу, попередити про небезпеку довколишніх та діяти далі згідно з планом реагування.

5.2. У випадку пожежі необхідно:

- сповістити відділ охорони за тел. 764-19-21; 3-10 та керівника робіт;
- викликати пожежний підрозділ, зазначивши адресу об'єкта, місце загоряння, своє прізвище, за тел. 101;
- вжити заходів з гасіння пожежі протипожежними засобами, що є в наявності.

5.3. Якщо стався нещасний випадок, а також при раптовому захворюванні необхідно:

- сповістити керівника робіт та відділ охорони праці за тел. 2-25, 3-58, 764-15-91;
- усунути дію на організм потерпілого небезпечних та шкідливих факторів, які загрожують його здоров'ю і життю;
- надати потерпілому до медичну допомогу, а в разі потреби — викликати швидку медичну допомогу.

5.4. В усіх випадках необхідно виконувати вказівки керівника робіт щодо усунення наслідків аварійної ситуації.

Розробила:

Провідний інженер з ОП

Тетяна УДОВЕНКО

Узгоджено:

Начальник відділу охорона праці

Станіслав СЛЬМАНОВ

Головний інженер

Олександр КАРВІЛІС

Начальник юридичного відділу

Максим ДЕСВ